

MEGTALÁLNI AZ ÉLTETŐ FORRÁSOKAT

– Kovács Eszter beszélgetése Kovács Éva színművésszel –

A színpadi sorsok mellett a való életet is teljes egészében élni kell. És nemcsak kell, de lehet is: erre Kovács Éva a legjobb példa, akinek bár férje is színházbeli, mégis sikerült megtalálniuk együtt azt a nagyszerű egyensúlyt, ami mind szakmailag, mind pedig magánéletileg kielégítő számukra. Kovács Éva 1971 óta a szatmárnémeti társulatnál játszik, ahol a százszerepesek páholyában már jó tíz éve előkelő helye van. Megkapta az EMKE Poór Lili-díját, a Magyar Művészetért Díjrendszer Ex Libris-díját, és a Harag György Társulat örökös tagja. Ugyanakkor azt vallja, hogy nem lehet egy egész életet a színházra alapozni.

– Életútinterjút szeretnék készíteni veled. Beszéljessünk a pályádát meghatározó emlékekről, szerepekről, partnerekről, rendezőkről, szóval a színházról.

– Kolozsváron születtem a Mátyás király szülőháza mögötti Karolina téren – a Barátok temploma, a zeneiskola és a színház vonzáskörében nevelkedtem. Kolozsvár mindig a kultúra fellegvára volt, ahol minden művészeti ág intenzíven jelen volt, és ma is magas színvonalon kínál élményeket, változatos programokat és igazi csemegéket. Van és volt itt opera, operett, balett, prózai színház, bábszínház, hangverseny.

Az iskolát szerettem. Volt ott a tanulás mellett vers, kórus – és a IV. osztályban dramatizált *Falu végén kurta kocsmá*, amelyben én piros pöttyös szoknyában, kendőben a kislány voltam, és a szívem majd kiugrott. A sírás gombóccá rekedt a torkomban, és ríva mondtam: „Csenedesebben vigadjanak, / Isten áldja meg kendteket, / Szegény édesanyám beteg.” Mindig borzongok, ha rá gondolok – nagy sikerünk volt; bennem valami ott megmozdult.

Az iskolával a csoportos színházba, bábszínházba járás igazi ünnep volt. Együtt, a kamaszok naiv sutyorgása, az illatok, az izgalom, a titkok és azután másnap a beszélgetés arról, amit láttunk – különleges élményeim.

Nagymamám imádta a színházat, annak minden műfaját, és én ebben a különleges színházszeretben nevelkedtem. Emlékszem, az első igazi színházi élményem John Steinbeck *Egerek és emberek* című darabja

volt. Az előadás különleges hangulata azóta is bennem él: addig nem tapasztalt szívszorító, mély fájdalmat éreztem. És azt, hogy én eljátszanám ezt. Férfiszerep volt. Nahát, ilyen a lélek, nem tudni, mikor, hol és milyen körülmények hatására változik, fogad be jó vagy rossz élményeket, melyek azután valamilyen módon alakíthatják az életünket. Mikor az egyetemen, az első órákon ismerkedtünk, kérdezték, hogy ki, honnan, milyen élménnyel jött. Én erről beszéltem, a tanár úr pedig hosszan nézett és azt mondta: „különös, de mindegy, hogy kit; hinni kell, mélyen, igazán!”

Szeretem a zenét is, hiszen már kisgyermekkorom óta operába is jártunk, rendszeresen. A komolyzenét nemcsak hallgatni, de érteni is meg lehet tanulni. Még egész korán láttam Bartók egyfelvonásosait: *A kékszakállú herceg várát*, *A csodálatos mandarint* és *A fából faragott királyfit*. Elvárásoltak. A zene, a tánc, a díszlet, az énekesek, a ruhák, a színek!...

– *Aztán átkerültél Marosvásárhelyre. A főiskolai éveidről milyen emlékeket őrzöl?*

– Ami akkor négy év volt, és kevés, most egyetem, és három. Imádtam a főiskolát. Többeknek kinkeserves, álmatlan éjszakák – nekem csoda, gyönyörű, ismeretlen világ. Végig lubickoltam. Persze gyötrődtem én is, kerestem magamban a színeket, a fájdalmat, a humort, de ez nem volt teher. Természetes volt a munka: a beszédművelés, a mozgásóra, a drámai gyakorlat, a feladatok megoldása. Másodévtől pedig óriási lehetőséget kapva már a végzős évfolyamon játszottam, és azután állandóan színpadon voltam.

Tompa Miklós tanár úr egészen fantasztikus pedagógus és rendező volt – ő, ugye, a nagyhírű marosvásárhelyi Székely Színház megteremtője, Tompa Gábornak, a Kolozsvári Állami Magyar Színház nagyszerű igazgató-főrendezőjének az édesapja. Őt hallgatni, vele együtt lenni egészen különleges élmény volt.

De Kovács György tanár urat sem feledem, hiszen a maga megközelíthetetlen, titokzatos, páratlanul egyedi jelenlétével testesítette meg számunkra a sokarcú színészt. Megilletődve hallgattam őt, gyönyörűen beszélt, és a verset úgy mondta, hogy vitt magával, nem eresztett. Rendkívül erőteljes színpadi jelenléte volt, ami máig él bennem.

Aztán Csorba András tanár úr, a színész, a filmszínész! Ő volt az osztályvezetőnk, a Budapesten forgatott nagy sikerű Jókai-film, *Az arany ember* főszereplője. Szerelmesek voltunk, olvadoztunk, ha órát tartott. Sokszor hiányzott a forgatások miatt, de ha jött, kíméletlenül megrángatta a lelkünket. Gyötört addig, amíg nem azt látta, amit szeretett volna. Intenzív órákat tartott, röviden, tömören kért helyzeteket, érzelmeket, és ritkán dicsért. Olyankor a szerelem elillant...

Az egyetemen többek között a negyedévesekkel játszottam például Gorkij *A nap fiai* című drámájában a szobalányt. Évek múltán újra megtalált ez a darab, de akkor már Lizát, az egyik főszerepet kaptam meg, amit nagyon szerettem. Megtisztelő volt a végzősökkel játszani, más volt, mint az évfolyamon, többet tanultam, tapasztaltam. Kivételes szerencsének éreztem, hogy végig színpadon lehettem. Évfolyamelsőként végeztünk ketten, sikerként éltem meg, és jólesett a dicséret.

– *Mit gondolsz, elhivatottság vagy önfegyelem kérdése, hogy az ember hogyan éli meg az egyetemi, főiskolai éveket? Említetted, hogy sokan inkább a nehézségekre emlékeznek. Miért lehetett ez nálad másképp?*

– Mert a tanulás munka? Igen, az! Bírni a munkát, ahhoz fegyelem, figyelem kell. Egymást el kell tudni viselni, segíteni és összekapaszkodni, célba érni, együtt. Az öröklött tulajdonságok, a gének titka ez: hogy ki mennyit bír, hova, merre tart. Mondják, az élet legnagyobb ajándéka, ha minden új nap örömmel indul. Ha szereted azt, amit csinálsz, akkor öröm lesz minden nap bemenni, elkezdni a munkát. Keresgélni szívósan, kitartóan addig, míg a megoldás megszületik.

Egyszerűen tudtam, mit akarok, egyértelmű volt, melyik pálya érdekel. Hogy színházban akarok élni, sorsokat megmutatni, és folyamatosan más emberré válni estéről estére a színpadon.

Teljesítménycentrikusság? Alkalmazkodóképesség? Nem tudom, pontosan mi lehetett a háttérben. Nem éreztem soha fárasztónak, ha valami nem úgy sikerült, ahogy épp kellett volna, és újra és megint meg kellett próbálni.

Ez is a munka és a fejlődés része volt. Persze a bemutatók előtt mindig vannak gyötrődések, de ezt is élvezem. Szeretem a próbákat, mert feszegetjük a határainkat, és az a legnagyobb gyönyörűség, amikor az ember olyan rendezőkkel találkozik, akik figyelnek rá, akik tudják, mit szeretnének kihozni a darabból, a színészből. Ilyenkor rendező és színész egymást építik. Az első találkozás a darabbal nagyon szép, a hosszú beszélgetések, a személyek megismerése, a sokszori olvasással az érzelmek, a mit, miért és hogyan – az asztali próbák időszaka, mi úgy tanultuk, szilárd alapja az előadásnak, amelyre kunyhót, de erődítményt is fel lehet építeni.

– Abban a szerencsés helyzetben voltál, hogy amikor 1971-ben, a színi elvégzése után a szatmári társulathoz szerződöttél, még együtt játszhattál a színház alapítóival.

– Igen, itt a színházban valóban kiváló művészek dolgoztak. Országos ismertségű volt a magyar társulat. Nyilván a megalakulásának egyedi története, az együtt maradt évfolyam és a már akkor ismert rendező, Harag György miatt is, aki a hívásukra velük tartott színházat „játszani”. Páratlanul nyitott, csupa szív kollégák fogadtak, az első pillanattól jól éreztem magam. Mindig körültekintően, kifinomult ízléssel állították össze a repertoárt, vigyázva arra, hogy a közönség számára művészileg kifogástalan, feledhetetlen előadásokat mutassunk be. Lett volna lehetőségem néhány éven belül elmenni – két társulathoz is hívtak –, de én itt találtam otthonra, és itt alapítottunk családot.

Akkoriban nagyon sokat beszéltek a szatmári színházról más városokban is, mert itt tényleg olyan előadásokat lehetett látni, melyeket máshol talán nem ilyen eszközökkel, nem ilyen koncepció alapján rendeztek. Bátran nyúltak egy-egy darabhoz, és így egészen kiváló előadások születtek. Például – visszatérve kicsit az olvasópróbákhoz –

két hétig is tartottak az asztali próbák. Folyamatosan olvastuk a darabot, és közben beszélgettünk. A rendező elmondta, hogy mit szeretne, milyen módon és milyen eszközökkel dolgozunk majd, mondatonként elemeztünk. Játszva tanultuk az asztalnál a szöveget. Igazi alkotómunka volt, hiszen a jellemeknek, hangulatoknak a kibontása után a színpadon már biztosabban dolgoztunk.

Emlékszem, az első szerepem Frida volt, Pirandello *IV. Henrik* című drámájában. Kovács Ferenc rendezte, Csíky András Henrik volt, Soós Anikó játszotta az anyámat, Boér Ferenc volt a vőlegényem. Csupa ismerős név, nagyszerű színészek, velük együtt lenni, egyenrangú partnerként dolgozni – figyeltek rám –, több volt mint ajándék.

Igazi nagycsalád volt a szatmári társulat, de abban az időben valahogy ez mind a hat erdélyi magyar színházra igaz volt. Nyaranta rendszerint elindultunk egy 20-21 napos turnéra, bejártuk az erdélyi városokat, Székelyföldet, és valahol mindig találkoztunk a többi társulattal is. A színészek tudtak egymásról, a turnékon több társulat is egy szálláshelyen lakott, ezért ha máskor nem is, de ilyenkor, nyaranta biztosan találkoztunk.

– *Akkoriban a színházban tényleg otthonra találtak a fiatalok...*

– Amikor befejeztük a főiskolát, mindenkit szerződtettek valamelyik színházhoz. Mi hatan végeztünk; kit hova hívtak, hol volt szükség fiatal színésznőre vagy színészre, oda ment. Elképzelhetetlen volt, hogy szerződés nélkül maradt volna valaki. De nem is végzett 24 színész, mint mostanában. Természetes, hogy ennyi hely nincs a színházaknál. Viszont a végzősök viszonya is megváltozott a szakma iránt. Ma már nem tragédia, ha valaki az egyetem elvégzése után nem kap szerződést, szerepet. Könnyedén vált, vagy folytatja a tanulást más szakon, mesterizik, átképezi magát, de látványos összeomlás nincs.

– *Miért lehet ez így? Már nem az a cél, hogy frissen végzettként színházhoz kerüljenek?*

– De, a cél az, hogy szerződést, szerepet kapjanak, hívják őket, hiszen színésznek készültek. Ám ha nem szerződtetik őket, ha nincs hely számukra, az fájó ugyan, de rengeteg más lehetőséggel is próbálkozhatnak. Egyszeriben merőben más utat választanak. A seb is lassan vagy gyorsabban begyógyul – és már nem kerülük el az adott városban

a színház utcáját. Változott az emberek érzékenysége, sok az impulzus, a kínálkozó alkalom.

Felvételizni is kevesebben mennek, láthatóan nem annyira vonzó a színi pálya, mint régen. Megmarad a színház mint szerelem, de az anyagi vonzás sokszor erősebb. Lehet világot látni, nyelveket tanulni, más kultúrákat megismerni. Persze, a színháznak ma is megvan a maga nagyon fontos szerepe, a varázsa, a színészeket becsülik, szeretik, mi pedig itt, Szatmáron kivételes helyzetben vagyunk, mert nekünk különösen lelkes, nagyszerű közönségünk van.

- *Sokat változott idekerülésed óta a szatmári közönség?*

- Inkább a színházhoz való viszony változott. A közönség akkor is nagyon kedvelte a színészeit. Talán intimebb volt a viszony, ismertek bennünket. A színházba járás ünnep, esemény volt a városban, ahol összejöhettek az emberek. Elekes Emmáék mesélték, hogy itt egy premier előtt új ruhát csináltattak, fodrászhoz mentek a hölgyek. Törzsközönség volt, és ezek a nézők szerettek a színészek közelében lenni. Voltak közös vacsorák, barátságok alakultak ki. De hát ez akkoriban, azt hiszem, mindenhol így volt.

A mostani közönség szeretete ugyanolyan, ragaszkodásuk látható, a bérletek száma növekszik. A sok fiatal, óvodás és kisiskolás rendszeresen ott van az előadásokon. Ők remélhetőleg meg is maradnak színházat szerető, hűséges közönségnek.

- *A szatmári közönségre különösen jellemző, hogy vannak kedvenc művészeik, akikért bármikor megnéznék egy előadást. Nem feltétlenül az érdekli őket, hogy ki rendezte, milyen műfajú, sokkal inkább az, hogy játszik-e benne Kovács Éva, Czintos József vagy éppen Rappert-Vencz Gábor, hogy csak pár kedves nevet említsek.*

- Igen, valóban keresik a kedvenceket, kérdezik, hogy ki miért nem, vagy éppen ki miért játszik, de legritkább esetben jönnek lázba egy-egy rendezőtől. Természetesen a könnyedebb, szórakoztató darabokat kedvelik, de azért az igényesebb előadásoknak is van értő közönsége. Ezért jók a fesztiválok, mert ilyen alkalmakkor a jó előadások rendezőit is megismerik. Régebben rendszeresen, minden előadás után autogramért álltak sorba a gyerekek a művészbekajárónál. Az öltöztető nő összeszedte a műsorfüzeteket, emlékkönyveket, kis papírokat, és

behozta az öltözőbe, aláírtuk őket, visszavitte és kiosztotta. Közben méltatlankodott, hogy nem kéne ilyen papírfecnikre autogramot osztogatnunk nekünk, művészeknek: vagy jönnek rendes füzettel a gyerekek, amibe aztán gyűjtögethetik az autogramokat, vagy nincs több aláírás.

– *Nálad minek van nagyobb jelentősége: a szakmai díjnak vagy a közönség elismerésének? Melyik motivál jobban?*

– Mindkettőnek van értéke. Jólesik a visszaigazolás, hogy jól dolgoztál. A szakmai díjakkal „megkínálják” az embert. Szerintem akkor igazán értékes egy ilyen díj, ha nem számítasz rá. A közönség elismerése viszont többet ad. Az olyan, mint egy folyamatos taps. Nemrég bemutattuk Werner Schwab *Elnöknők* című darabját, amit Sorin Militaru rendezett. Egy boldogságos próbafolyamatból egy jó előadás született. Szerettük mindhárman – sajnos idén már nem játsszuk. Más színházban több mint húsz éve műsoron tartják, változatlan érdeklődés mellett. Erős, megrázó darab, kíméletlenül hat a karakterek és a történet szokatlan drámaisága miatt. Egy ismerősöm, miután látta a darabot, felhívott, mert el akarta mondani, mennyire felkavarta őket az előadás. Az ilyen spontán jelzések az igazán nagy díjak. Szerencsére vannak ilyen ölelések, őszinte köszöntések.

– *Bennem is él egy emlékezetes előadás a kilencvenes évek közepéről. Alig tízéves voltam, amikor a stúdióban adtátok elő Strindberg Ezüstlakodalom című előadását, amiben Alice-t alakítottad, kiváló partnerek mellett. Bár ma már tudom, miről szólt a darab, de sokáig csak az előadás hangulatára emlékeztem, mozzanatokra, érzésekre. Gyerekekfejjel lenyűgözött, és olyan érzéseket hagyott bennem, amiktől máig libabőrös leszek.*

– Az egy csodálatos előadás volt. Ács Alajossal (Alival), akivel öröm volt együtt lenni. Nagyon szerettük mindketten a játékot. A csendeket, a pengeéles, húsbavágó szavakat, a kegyetlen sebeket ejtő emberi gonoszságot megmutatni ebben a drámában. Ő kiváló színész volt, fegyelmezett, pontos művész, akivel sokszor voltunk partnerek, és mindannyiszor megszületett egy mágneses tér, amelyben egymást éreztük. Egészen rendkívüli előadás volt, drámai, sötét színekkel, rossz emberi tulajdonságokat bemutatva. Volt olyan néző, aki többször is megnézte.

Szeretem a stúdió-előadásokat, mert a kis tér intimitása erőteljesebben vonzza bűvkörébe a nézőt, kézen fogod őt, és nem ereszted el, amíg ki nem gyúl a fény. Könnyebb egy kisebb térben egymásra hangolódni; az ilyen típusú, mély, drámai előadásoknak ideálisabb helyet nem is tudok elképzelni.

– *Csirák Csaba színháztörténeti összeállításából, a társulat fennállásának 60. évfordulójára kiadott könyvéből kiderül, hogy száznál is több bemutatód volt a szatmári színháznál. Számolod őket?*

– Nem számoltam, csak akkor, amikor Csaba áldásos munkája után rácsodálkoztam, hogy tényleg. Ezek sokatmondó számok, sok munka, sok siker vagy kevesebb van mögöttük. Inkább számon tartott előadásaim vannak, jó találkozásaim, áldásos periódusaim. Nem véletlenül emeltem ki a *IV. Henriket*, hiszen az volt itt az első bemutatóm, ezért volt euforikus az élmény. És azután még számtalan más kedvenc előadásom volt különböző műfajokban. Zenés és prózai, operett és vígjáték, és szerencsére volt több drámai mű is.

De ott van a számtalan pódiumest, amelyek közül a Márai Sándor- emlékeket nagyon meghatározó számomra, amelyben szintén Alival és Sebestyén Abával közösen dolgoztunk. Szugyiczky István színművész, a férjem és kollégám szerkesztette és állította színpadra, Alinak pedig ez volt az első és utolsó stúdiómunkája, és a halála előtti utolsó darab, amit nagyon szeretett. A Márai-estben nagyon finoman ismét egymásra hangolódtunk akkor mindhárman. István érdeme, hogy sikerült rávennie, vállalja el, hiszen ő nem mondott verset szinte soha. Távol tartotta magát a műfajtól, így meg kellett arról győzni őt, hogy igazából ez nem versműsor lesz, inkább hangulatában, mozgásában olyan, mint egy kis színházi produkció. És valóban az volt: nagyon megszerette... (Sajnos ez volt az utolsó neki, pedig István már szerkesztette a Wass Albert-pódiumestet, amire örömmel rábólintott.) Lubickolt benne, olyan nagyon szerette. Ő Márai volt, elegáns úr, beszédes mozdulatokkal, tekintettel, szövegmondással és szuggesztív jelenléttel. Az előadás híre gyorsan terjedt, meghívásaink voltak a budapesti Bárka Színházba, Bukarestbe, Kolozsvárra. Hosszú, áldásos folyamat lett volna menni, vinni Márai gondolatait úgyszólván elsőként, mert akkor még senki sem nyúlt így hozzá. Sajnos, ez fájón megszakadt, és egy korszak is lezárult az ő elhunytával. Szintén egy ajándék volt velem, mondhatom

talán mindnyájunknak, a Parászka Miklós által rendezett *Lear király* is. Az egyik lányát, Gonerilt játszottam, egy remek előadásban, amelyre máig sokan emlékeznek.

Nincs olyan színész, aki minden szerepével elégedett lenne. Minden előadás más, a partnerek többé-kevésbé inspirálni tudják egymást, de néha az a bizonyos szikra csak szikra marad, villanás, ami nem kap lángra. Ilyenkor persze az elégedetlenség a következő előadásig tart, amikor hátha minden rendben megy majd. Tehát azt mondanám, hogy igazán jó mérőföldkövei vannak a pályámnak. Ezek általában nem születhettek volna meg a rendezők nélkül.

- *Mondj néhány ilyen rendezőt...*

- Az *Elnöknők* kapcsán már említettem Sorin Militarut, aki jó stílusérzékkel választ darabot és alkotótársakat is a közös munkához. Nyugodtan rábízhattam magam, szerettem vele a próbákat. Feszés tempóban dolgoztunk, és örömmel várom a következő találkozást, egy hasonló hangulatú, izgalmas darab kapcsán. De ilyen volt Parászka Miklós is, aki meg tudta szólítani a színészt: tapintattal, de szívós következetességgel vitte végig a darabon az elképzelését. Árkosi Árpáddal emlékezetes volt Örkény István *Tótek*-jában Tótnét játszani. Vendég Őrnagyunk Kovács Lajos budapesti színművész volt, akiben egy nagyon karizmatikus színészt ismertem meg, egy harmonikus, de kicsit szokatlan próbafolyamatban.

És Tasnádi Csabát is említhetném, aki egy vidám, energikus rendező.

Azért, mert most kiemeltem pár nevet, nem azt jelenti, hogy a többiekkel ne tudtam volna jól dolgozni. Voltak még rendezők, akikkel jól lehetett kommunikálni, félszavakból értettük egymást. De olyan is rendezett, akivel nem sikerült a közös munka, ellenálltunk, vagy ő nem tudott a lelkünkhöz közel kerülni. Kovács Ferinek például én voltam a kedvenc fiatal színésznője, szinte minden előadásban játszottam, amit ő rendezett. Nagyon művelt volt, okos és jó pedagógus, sokat lehetett tőle tanulni. És emlékezetes, hogy Kovács Levente tanár úr egyszer nem drámai szerepet osztott rám a *Hyppolit, a lakáj* című, nagyon nagy sikerű zenés vígjátékban. Ács Alajossal boldogan komédiáztunk mint férj és feleség, Schneider és Schneiderné, és száznyolcvanszor énekeltem a *Jaj, de jó a habos sütemény...-t.*

– *Egészen különleges helyet foglalnak el az életedben a pódiumműsorok. Mesélj erről is!*

– Valóban nagyon sok költői esten léptem föl. Ezek mind kiváló lírikusok verseiből összeállított előadások voltak. Többen rendeztek ilyen esteket, de számomra a legnagyobb örömet mégis a Szugyczky István által szerkesztett pódiumestek jelentik. Az ő elképzelése igazoltan sikeres, teljes értékű, és a mód, ahogyan szerkeszt, sajátosan átgondolt, kitűnő kép az íróról, az emberről, és művein keresztül a korról, melyben alkotott. Úgy válogat a költő műveiből, vallomásaiból, hogy mindent megtudunk róla, ami legjobban jellemzi őt. Egy méltóságban azt írták, hogy tananyagként is nagyszerű lehetne: remek képet kaptunk a költőről, se hozzátenni, se elvenni belőle nem szükséges. Ilyen esteket mutattunk be Kaffka Margitról, Wass Albertről, Páskándi Gézaról, Márai Sándorról, Radnóti Miklósról, Reményik Sándorról... És még a közönség által nagyon szeretett Dsida-estünket említeném, mellyel már sokfelé felléptünk itthon, és határon túl is. A negyvenedik előadásunkat éppen Mikházán, a Csúrszínházban ünnepeltük júniusban, és folyamatosan visszük oda, ahová hívnak.

*Dsida-estünk Bogdán Zsolttal és Csutak Rékával
(Szerkesztette és rendezte: Szugyczky István)*

Hárman vagyunk az előadás szereplői, Csutak Rékával és Bogdán Zsolttal. Itt Zsolt Dsidaként fájdalmasan szép, esendő embert mutat meg, és egy másik estben Adyként, amit szinten István szerkesztett, egy egészen más, örjítően szenvedélyes, zaklatott, szenvedő zsenit láthatunk. Vallom, hogy költészetet megkedveltetni így lehet a legjobban: a pódiumművészet eszközeivel, kis térben nyitogatni az érzelmeket, terelgetni az irodalom felé mindenkit, akit még nem érintett meg a vers.

– *Beszélgessünk a tanításról is...*

– A színházi munkám mellett már huszonöt éve tanítok a Szatmári Művészeti Iskolában. Szép beszédet, beszédtechnikát és versmondást. Számatalan vers- és prózamondó versenyen vesznek részt tanítványaim. Nagyon sok első és más rangos díjat, dicséretet, kiváló helyezést értünk el hazai és nemzetközi versenyeken. Többen sikeresen felvételiztek színművészeti egyetemekre, tanodákba, stúdiókba, és elismert színészekként dolgoznak különböző színházaknál. Jó velük lenni, szorgalmasak, tehetségesek, szeretnek verset mondani, megmutatkozni. A siker egészséges önbizalmat ad nekik, erősíti őket. Néhány hónapja szintén egyik tanítványom sikeresen felvételizett a kolozsvári BBTE színművészeti szakára. Ki tudja, talán pár év múlva visszatér, és itt a szatmári színpadon fog majd bemutatkozni.

– *Nem „színház az egész világ” Shakespeare-rel szólva, és nem is kell hogy az legyen. (...) Töltődni kell, gyereket nevelni, egymásra figyelni, rendet tartani kívül és belül, olvasni, természetet járni, rejtvényt fejteni” – ezek a te szavaid a Színészkönyvtár-beli bemutatkozódból. Nekem nagyon megtetszett.*

– Nem szeretem az olyan lila ködöket, amikor azt hallom, hogy 'az én életem a színház'.

Nem! A színház ott van a lelkemben, a zsigereimben. Igen, bemegyek a színházba, mert ez a munkám, és végzem a dolgomat, mint bárki más a munkahelyén. De természetellenes állapot lenne, ha hazahoznám a szerepeimet, ha elkezdenék azok szerint élni, viselkedni. Persze, amikor valami nagyon foglalkoztatja a színészt, az akaratlanul belefolyik a civil létbe is, minduntalan előbújik, fogva tart, keressük a megoldást, figyelünk. De töltődni kell, lazítani, ebben hiszek. Akkor

teljes egy élet, ha abba sok minden belefér, és ezek az események erősítik és építik egymást. Annyi szomorú példa van körülöttünk: idős, magára maradt ember, párkapcsolat, gyerek nélkül. Mert a színház csalfa szerető. Imád, tenyéren hordoz, majd elfeled; vannak hullámvölgyek, gyönyörű pillanatok, és iszonyatos, gyötrelmes, magányos időszakok.

A család, a barátok, a kapcsolatok erősítenek. Ez a pálya a bársonyembereket keresztre feszíti. A gyűrődést bírni kell, megújulni, kutatni, és meg kell találni az erőt adó forrásokat. Az életet teljes egészében kell élni, hiszen olyan rövid, ha sok a tennivalónk. A Dsida-estünket záró sorokkal egyetértve mondom és vallom én is:

„...az élet percei akár hattyúszárnyról a vízhab elperegnek
terhed hajítsd útfélre – mindent megnyer ki mindent elveszít (...) /
Légy könnyű könnyű könnyű – szív – mint az olvadt lélekarhang
mely az esti háztetőket kék könnyel fröcsköli tele
mint lélek amely kínok árán cibálta el magát a testtől
s már jeges illatos szél labdáz csillagtól csillagig vele”.

*Molnár Ferenc Doktor úr című vígjátékában
(Rendezte: Parászka Miklós, címszerepben: Hunyadi László)*